Lietas arhīva Nr. A42-01379-23/22
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:1005.A420137923.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2023.gada 5.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Sandija Audzere,
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicējas /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu izsniegta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2023.gada 6.februāra lēmumu Nr. 404/2023 (turpmāk – Lēmums) atstāts negrozīts pārvaldes Uzturēšanās atļauju nodaļas 2022.gada 16.decembra lēmums Nr. 21895/2022 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru pieteicējai /pers. A/ atteikts izsniegt uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā.
Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.
[1.1] Imigrācijas likuma 23.[1] panta noteikumi (*2022.gada 24.septembra redakcijā*) neparedz iespēju Krievijas pilsoņiem pieprasīt termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanu vai pagarināšanu, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu arī tādā gadījumā, ja dokumenti minētās atļaujas saņemšanai vai pagarināšanai ir iesniegti līdz 2022.gada 22.septembra likuma „Grozījumi Imigrācijas likumā" spēkā stāšanās brīdim 2022.gada 24.septembrī.
[1.2] Latvijas valsts nav izteikusi apņemšanos piešķirt noteiktas garantijas, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz termiņuzturēšanās atļauju piešķiršanu nākotnē netiks grozīts, līdz ar to konkrētajā gadījumā privātpersonai nevarēja rasties tiesiskā paļāvība uz attiecīgā regulējuma nemainību.
[1.3] Konkrētais gadījums ir uzskatāms par tipisku, proti, tādu gadījumu, kura pastāvēšanu likumdevējs ir paredzējis tiesību normu jaunrades procesā.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsusies tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.
[2.1] Iesniegums termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanai tika iesniegts 2022.gada 15.augustā, t.i., pirms likuma „Grozījumi Imigrācijas likumā" spēkā stāšanās 2022.gada 24.septembrī. Imigrācijas likuma Pārejas noteikumos nav noteikts, ka ar likuma „Grozījumi Imigrācijas likumā" spēkā stāšanos veiktajiem tiesiskā regulējuma grozījumiem tiek piešķirts atpakaļejošs spēks, tādējādi konkrētajā gadījumā iestādei bija jāpiemēro Imigrācijas likuma 2022.gada 29.jūnija redakcija, nevis 2022.gada 24.septembra redakcija. Līdz ar to iestādes veiktā tiesību normu piemērošana ir pretrunā ar tiesiskās paļāvības principu.
[2.2] Lēmumā nav norādīti tādi apstākļi, kuri liecinātu par pieteicējas nelojalitāti Latvijas Republikai, tās radīto apdraudējumu valstij un sabiedrībai. Līdz ar to Lēmums rada pieteicējas diskrimināciju pēc valstiskās piederības aktuālo ģeopolitisko notikumu kontekstā. Lēmuma pieņemšanas rezultātā tiek aizskartas pieteicējas tiesības uz īpašumu.

[3] Pārvalde savā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā un turpmāk norādītajiem apsvērumiem. Papildus norādīts, ka konkrētajā gadījumā Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 54. un 59.punkts nav piemērojams, jo termiņuzturēšanās atļauja ir pieprasīta uz minētā likuma 23.panta pirmās daļas 29.punkta pamata.

Motīvu daļa

[4] No valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem izriet, ka 2012.gada 18. un 19.oktobrī zemesgrāmatā ir nostiprinātas pieteicējas īpašuma tiesības uz nekustamajiem īpašumiem /adrese/, Rīgā (kadastra Nr. /numurs A/), /adrese A/, Rīgā (kadastra Nr. /numurs B/), kā arī uz 591/507555 domājamām daļām nekustamajos īpašumos Slokas ielā, Rīgā; Dammes ielā, Rīgā; Anniņmuižas bulvārī, Rīgā (kadastra Nr. /numurs C/) un Anniņmuižas bulvārī, Rīgā; Dammes ielā, Rīgā; Slokas ielā, Rīgā; Kleistu ielā, Rīgā (kadastra Nr. /numurs D/).
Ar pārvaldes Uzturēšanās atļauju nodaļas 2017.gada 6.septembra lēmumu Nr. 14390 pieteicējai atkārtoti piešķirtas uzturēšanās tiesības līdz 2022.gada 20.septembrim, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, kas paredz termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu saistībā ar iegādātu nekustamo īpašumu.
Pieteicēja 2022.gada 15.augustā iesniedza pārvaldē dokumentus termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai iepriekšējās uzturēšanās atļaujas derīguma laikā.
Ņemot vērā, ka pārvaldei bija nepieciešams saņemt papildu dokumentus, kā arī informāciju no kompetentajām valsts iestādēm, ar pārvaldes Uzturēšanās atļauju nodaļas 2022.gada 31.augusta lēmumu Nr. 14799/2022 lietas izskatīšanas termiņš tika pagarināts līdz 2022.gada 15.decembrim, nosakot pienākumu pieteicējai līdz 2022.gada 29.septembrim iesniegt papildu dokumentus. Iestāde 2022.gada 16.decembrī pieņēmusi sākotnējo lēmumu atteikt pieteicējai izsniegt uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā.

[5] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.[1] panta pirmo daļu Krievijas Federācijas pilsoņiem un Baltkrievijas Republikas pilsoņiem ir tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju tikai šā likuma 23.panta trešajā, sestajā un septītajā daļā un šajā pantā minētajos gadījumos. Minētā likuma Pārejas noteikumu

59.punktā noteikts, ka dokumentus, kas iesniegti kopā ar uzturēšanās atļaujas pieprasījumu un pārstāvniecībā vai pārvaldē saņemti līdz dienai, kad stājas spēkā grozījumi par šā likuma 24.panta pirmās daļas 8.punkta un ceturtās daļas un Pārejas noteikumu 54. un 55.punkta izslēgšanu, izskata atbilstoši šā likuma noteikumiem, kuri bija spēkā 2022.gada 29.jūnijā. Minētais tiesiskais regulējums tika pieņemts 2022.gada 22.septembrī, un tas stājās spēkā 2022.gada 24.septembrī.

Pieteikumā izteikts viedoklis, ka dokumentu termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanai iesniegšana pirms likuma „Grozījumi Imigrācijas likumā" spēkā stāšanās dienas (2022.gada 24.septembra) pati par sevi rada tiesisko pamatu Imigrācijas likuma attiecīgās vēsturiskās, proti, 2022.gada 29.jūnija redakcijas, piemērošanai, ņemot vērā arī to apstākli, ka Imigrācijas likuma Pārejas noteikumi neparedz jaunās redakcijas piemērošanu ar atpakaļejošu spēku.

Tiesas atzīst, ka minētais viedoklis ir atzīstams par nepamatotu. Uzturēšanās atļauju izsniegšanu pārvalde veic administratīvā procesa ietvaros, kas ir publisko tiesību nozare. Publiskajās tiesībās darbojas tiesību normu intertemporālā piemērošana, t.i., tiesību normas piemērojamas no to spēkā stāšanās brīža. Publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kuri radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem jeb turpinātiem apstākļiem), respektīvi, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks (*Kalniņš E. Tiesību normu spēkā esamība un intertemporālā piemērojamība. Likums un Tiesības, 2000. Nr. 7, 219.lpp.*). Arī Senāts ir norādījis, ka ne tiesa, ne iestāde nevar atteikties piemērot tiesību normu, kas ir spēkā un kuras piemērošanas priekšnosacījumi ir iestājušies (*Senāta 2005.gada 30.augusta sprieduma lietā Nr. SKA-330/2005 11.punkts, 2006.gada 14.februāra sprieduma Nr. SKA-23/2006 13.punkts, 2006.gada 24.oktobra sprieduma Nr. SKA374/2006 8.1. un 8.2.apakšpunkts*). Vienlaikus jāņem vērā, ka likumdevējs norādītā principa piemērošanā Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 59.punktā ir paredzējis noteiktu izņēmumu.

Tiesa piekrīt pārvaldes paskaidrojumā norādītajam apsvērumam, ka konkrētajā situācijā minētā izņēmuma piemērošanai nav tiesiskā pamata. Pārejas noteikumu 59.punkts ir piemērojams tikai tad, ja uzturēšanās (termiņuzturēšanās) atļauja ir pieprasīta, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu un ceturto daļu, kā arī uz Pārejas noteikumu 54.punktā noteiktajiem pamatiem. Šāda interpretācija atbilst arī likumprojekta anotācijā norādītajai likumdevēja gribai ierobežot Krievijas un Baltkrievijas pilsoņu imigrācijas iespējas Latvijas teritorijā sakarā ar nepieciešamību stiprināt valsts drošību aizvien pieaugošo ārpolitisko drošības risku kontekstā, tādējādi pieļaujot iepriekšējā tiesiskā regulējuma piemērošanu tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos (*sk. 2022.gada 22.septembra grozījumu Imigrācijas likumā anotāciju, pieejama šeit, skatīta sprieduma sastādīšanas dienā*). Ņemot vērā minēto, kā arī apstākli, ka termiņuzturēšanās atļauja pieprasīta, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, minētā likuma Pārejas noteikumu 59.punkts nav piemērojams, tādējādi pārvalde ir pamatoti piemērojusi Imigrācijas likuma 2022.gada 24.septembra redakciju.

[6] Pieteicēja atsaucas uz tiesiskās paļāvības principu, norādot, ka viņa bija iesniegusi dokumentus iepriekšējās termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā, līdz ar to pieteicējai bija tiesības paļauties uz to, ka lietas izskatīšanas laikā pieņemtais un spēkā stājies likums neietekmēs viņas tiesības. Pieteicēja uzskata, ka likuma grozījumi, kas bija stājušies spēkā pēc tam, kad pieteicēja bija iesniegusi iesniegumu termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, uz viņu nav attiecināmi. Turpmāk norādīto argumentu dēļ, pieteicējas viedoklis nav pamatots.

Satversmes tiesas judikatūrā uzsvērts, ka atbilstoši tiesiskās paļāvības principam indivīds var paļauties uz likumīgi izdotas tiesību normas pastāvību un nemainīgumu. Viņš droši var plānot savu nākotni saistībā ar tiesībām, ko šī norma piešķīrusi. (..) Tiesiskās paļāvības principa darbībā nozīme ir arī tam, vai personas paļaušanās uz tiesību normu ir likumīga, pamatota un saprātīga, kā arī vai tiesiskais regulējums pēc savas būtības ir pietiekami noteikts un nemainīgs, lai tam varētu uzticēties (*Satversmes tiesas 2002.gada 19.marta sprieduma lietā Nr. 2001-12-01 secinājumu daļas 3.2.apakšpunktu*). Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka saskaņā ar vispāratzītām starptautiskajām tiesībām un ievērojot savas līgumsaistības, tostarp Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, valstīm ir tiesības kontrolēt ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos un izraidīšanu (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2005.gada 4.februāra spriedums lietā Mamatkulov and Askarov v. Turkey (Nr. 46827/99 un 46951/95, para 81-83*). Valstij atbilstoši tās nacionālajām interesēm ir rīcības brīvība izvirzīt ieceļošanas, uzturēšanās un izbraukšanas nosacījumus tām personām, kuras valstij nav piederīgas, to realizējot tostarp ar uzturēšanās atļauju izsniegšanas nosacījumiem. No minētajām atziņām izriet, ka Imigrācijas likumā ietvertais regulējums attiecībā uz termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanas pamatiem pēc savas būtības nav uzskatāms par pietiekami noteiktu un nemainīgu, jo valsts ar normatīvo regulējumu reaģē uz sev politiski svarīgām aktualitātēm imigrācijas jomā.

Ievērojot minēto, arī iestādes tīmekļa vietnē publicētā informatīva rakstura informācija pēc būtības nevar radīt privātpersonai tiesisko paļāvību, jo attiecīgais tiesiskais regulējums sava mainīgā rakstura dēļ privātpersonai nevar radīt tiesisko paļāvību.

[7] Tiesa secina, ka Imigrācijas likuma 23.[1] panta pirmā daļa gan Lēmuma izdošanas brīdī, gan šobrīd spēkā esošajā redakcijā neparedz termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu pieteicējai saistībā ar investīcijām nekustamajā īpašumā Latvijā. Lietā nav konstatēti citi fakti, kas liktu domāt par netipisku situāciju konkrētajā gadījumā un atšķirīga regulējuma piemērošanu.

[8] Attiecībā uz pieteikuma argumentu par Lēmuma diskriminējošo raksturu un pieteicējas tiesību aizskārumu.

Pieteicējas gadījumā nav konstatējami kādi īpaši apstākļi, lai atkāptos no likumdevēja skaidri un nepārprotami noteiktā, ka termiņuzturēšanās atļaujas Krievijas pilsoņiem saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmo daļu turpmāk nav izsniedzamas. Kā pamatoti norāda pārvalde, pieteicējas gadījums ir tipisks un tieši šādiem gadījumiem ir paredzēta piemērotā tiesību norma. Iestāde to nevar nepiemērot tikai tāpēc, ka iepriekš pieteicējai ir tikusi izdota termiņuzturēšanās atļauja un valsts nekonstatēja viņas kā Krievijas pilsones radītos potenciālos draudus Latvijas drošības interesēm.

Tiesa piekrīt pieteicējai, ka atteikums uzturēties Latvijā ierobežo pieteicējas īstenot savas tiesības uz nekustamo īpašumu. Vienlaikus pieteicējai netiek atņemtas tiesības uz īpašumu, bet tikai ierobežota iespēja to izmantot. Pieteicēja ir tiesīga īstenot savas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu arī ar pilnvarotās personas starpniecību. Līdz ar to pieteicējas īpašuma tiesību ierobežojums nav nesamērīgi liels. Turklāt, kā konstatējams no pieteicējas 2022.gada 22.septembra paskaidrojuma, kas adresēta pārvaldei, viņai Krievijā ir dzīvoklis un ar Krieviju ir saikne – darbs un bizness, tāpēc lielāko daļu laika viņa atrodoties Maskavā, kā arī norādījusi, ka viņas draugu un paziņu loks ir Krievijā. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējai netiek liegtas tiesības uz mājokli, un kā pamatoti atzīst pārvalde, nav konstatējami šķēršļi pieteicējai turpināt dzīvot viņai zināmajā sociālajā un ekonomiskajā vidē Krievijā. Tāpat jānorāda, ka nekustamā īpašuma lietošana nav vienīgais tā izmantošanas veids, pieteicēja joprojām var izmantot īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, piemēram, to izīrējot un gūstot finansiālu ieguvumu.

[9] Apkopojot minēto, tiesa secina, ka Lēmums ir pamatots un tiesisks, savukārt pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu un 289.?291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu izsniegta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese S. Audzere